

קשב הערכה אסתטית ורעש סמנטי בקריאה של טקסט ספרותי.

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה"

מאת: אמיר חרש

מנחה: פרופ' ישעיהו שן

הוגש לסנאט של אוניברסיטת תל-אביב

מאי 2019

תקציר

עבודה זו עוסקת בקשר בין עיבוד קוגניטיבי של טקסט ספרותי והחוויה אסתטית-ספרותית של קוראים ממשיים. בעבודה זו אני מצביע על נקודה עיוורת שקיימת בשדה המחקר האמפירי של הספרות, וזו ההתעלמות מכשלים בתהליכי הקריאה. כיוון שקשיים אלו הם שכיחים מאוד הבנה שלהם חיונית לתמונה המלאה של האופן בו קוראים ממשיים קוראים ספרות. נקודת המוצא של העבודה היא כי קוראים ממשיים אינם קוראים אידיאליים, תהליכי הקריאה שלהם אינם מושלמים אלא משופעים בקשיים, בלבולים ותקלות. אפשר לחשוב על הכשלים האלה כעל תקלות במה שיעקובסון מכנה "הפונקציה הפואטית". העבודה מציגה מספר כישלונות בתהליך הקריאה ומסווגת אותם על בסיס מודל הפורגראונדינג. פורגראונדינג הוא התהליך שבעזרתו אלמנט טקסטואלי מסוים הופך בולט ביחס לאחרים - הופך לחלק מ"חזית" הטקסט, ובכך הופך זמין יותר לפרשנות ספרותית (Van Peer, 1986). תיאוריית הפורגראונדינג היא אחת התיאוריות המובילות במחקר האמפירי של הספרות ומחקר רב תומך בה.

תיאוריית הפורגראונדינג עוסקת בספרותיות עצמה, כלומר במאפייני הטקסט שמבדילים בין טקסט ספרותי באופיו לכזה שאינו ספרותי. המחקר האמפירי של תיאוריית הפורגראונדינג מהווה הניסיון המקיף והשיטתי ביותר שנעשה עד כה לבחינה אמפירית של מודל של קריאת ספרות (Van Peer, Zyngier & Hakemulder, 2007). עם זאת, חלק מהניסויים הקלאסיים שנחשבים בדרך כלל כתומכים בתיאוריה מכילים ממצאים מעורבים (e.g. Emmott, Sanford, & Morrow, 2006; Miall and Kuiken, 1994). של הקוראים ולא תמיד הובילו לאפקטים אסתטיים. לאחרונה, לאור קושי בשחזור ממצאים קודמים, הציעו חוקרים כי שינויים בשדה הספרות, כמו העדר של קנון מוסכם, מובילים לתהליכי קריאה החורגים מתחזיותיה של תיאוריית הפורגראונדינג (Van Peer & Chesnokova 2017). בהתאם לכך, בעבודה זו אציע מודל חדש, המבוסס על מודל הפורגראונדינג המקובל אך יוצא ממנו ומפתח אפשרות שלא הוקדשה לה עד כה תשומת לב תיאורטית: האפשרות שתהליך הפורגראונדינג עלול להיכשל, ושהכישלונות האלה אינם היוצא מן הכלל, כי אם חלק בלתי נפרד מקריאת ספרות על ידי קוראים ממשיים.

שילוב אפשרות הכישלון בתוך המודל עשויה לעזור ליישב את הממצאים המעורבים שהוזכרו לעיל, שכן, אם כשלון הוא אחת התוצאות האפשריות של תהליך הפורגראונדינג אזי יותר ממצאים יכולים להיות מוכלים בתוך התיאוריה. זה מאפשר לחוקרים לא רק לחפש אישושים לכך שתהליך הפורגראונדינג אכן מתרחש, אלא גם לתור אחר גבולותיו: לתאר מתי הוא מצליח, מתי הוא נכשל, ובאילו אופנים. ישנה גם חשיבות ספרותית רחבה יותר בבדיקת מקרי הכישלון עצמם, וזאת ממספר סיבות. ראשית, כך ניתן יהיה לתת דין וחשבון מלא ומדויק יותר אודות תהליכי קריאת ספרות על ידי קוראים ממשיים, כלומר, קוראים שאינם אידיאלים. הרי כישלונות בקריאה הם שכיחים ומוכרים לכל, רבים נתקעים במהלך קריאת פרוזה או שירה, מתקשים להבין את הטקסט במידה מספקת, מתבלבלים, לא יורדים לסופם של הדברים, מדלגים על קטעים "בעייתיים", קוראים באופן רדוד, או פשוט לא נהנים מהקריאה. התופעות הללו אינן מוגבלות לקוראים מתחילים, לתלמידי תיכון או לסטודנטים בקורסי מבוא לתורת הספרות. הן אינן שלב ביניים בדרך להפיכה לקורא ספרות מנוסה - אפילו הקוראים המוכשרים והמנוסים ביותר מתקשים וכושלים לפעמים במפגש עם טקסט ספרותי מורכב. שנית, יתכן ולכישלונות הללו ישנן השפעה (חיובית או שלילית) על ההערכה האסתטית של הקוראים. כישלונות עלולים לחבל בחווית הקריאה, אך לחילופין, יתכן גם שהם מחוללים חווית קריאה רדיקאלית, מעיין סוג שונה, חריף יותר, של התענגות מן הטקסט. לכן, על ידי חקירה של הכישלונות והשפעתם על ההערכה האסתטית של הקוראים ניתן לשפוך אור נוסף על ההשלכות השונות, ואפילו הסותרות, של קושי בקריאה על קוראי ספרות ממשיים.

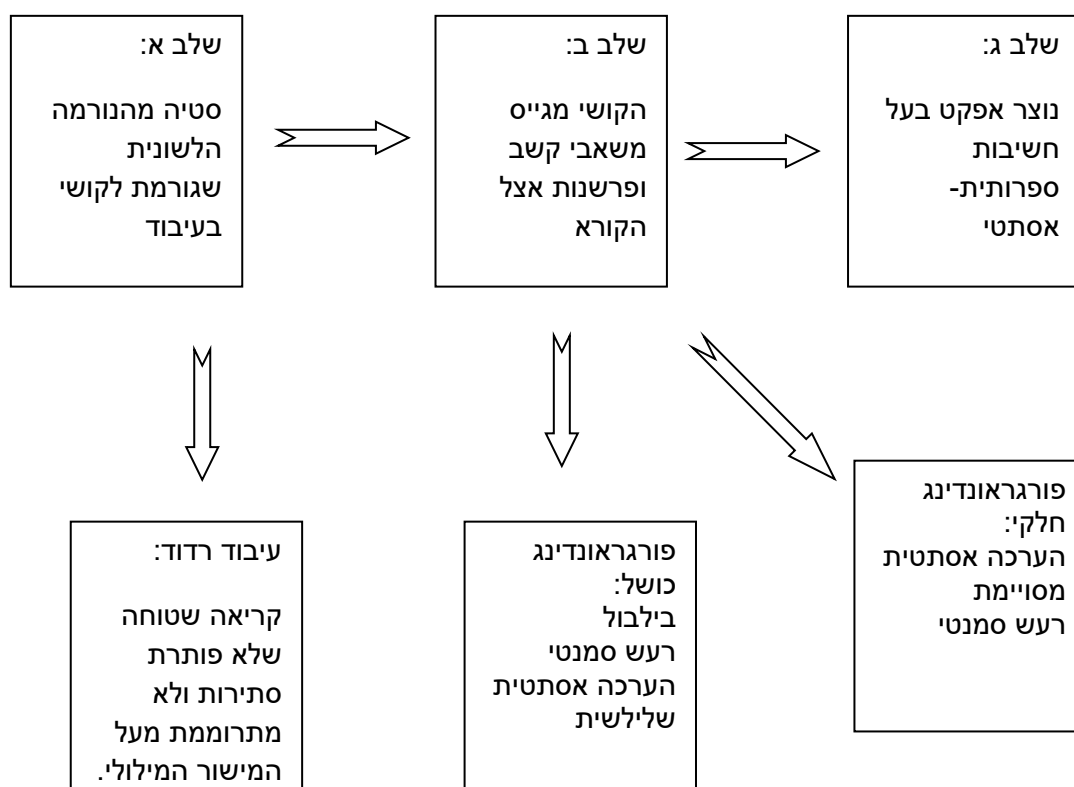
מודל הפורגראונדינג הסטנדרטי הוא מודל תלת שלבי: ראשית ישנה סטייה בטקסט מהנורמה הלשונית שגורמת לקושי בעיבוד, שנית, הקושי מגייס משאבי קשב ופרשנות אצל הקורא, ושלישית, הגיוס הקשבי מוביל לאפקט בעל חשיבות ספרותית-אסתטית. המודל המוצג בעבודה זו יוצא מתוך המודל הסטנדרטי הנ"ל ומרחיב אותו לאפשרויות נוספות, בהן המעבר בין שלבי המודל לא מתרחש בצורה חלקה.

מתוארות שני סוגים של תקלות:

תקלה במעבר בין השלב הראשון לשני - הקושי בעיבוד אמור להוביל לבולטות פסיכולוגית: לגיוס של משאבי קשב, לעיבוד נוסף, או לניסיון פרשני להתגבר על הקושי, אולם הוא לא חייב להוביל אליו. הקורא יכול שלא להתעכב על הקושי יותר מהנחוץ למטרותיו, ולנקוט באסטרטגיה של

עיבוד רדוד. יתכנו סוגים שונים של עיבוד רדוד, תחת הכותרת הזו יכול להיכנס טווח רחב של תופעות: בקצה האחד ישנה קריאה מרפרפת או אפילו דילוג על מקטע טקסט שלם, ובקצה השני ניסיון להבין שלא מתרומם מעל המישור הלשוני גופו, כלומר, לא פונה לעלילה, לדמויות, למחבר, או לכל מישור הבנה גבוה יותר.

תקלה במעבר בין השלב השני לשלישי - המאמץ הפרשני או הקשבי שהושקע באזור הקושי, אמור להוביל את הקורא אל החוויה האסתטית-הספרותית. אך ישנה גם האפשרות שהמאמץ הנוסף של השלב השני לא הוביל להערכה אסתטית חיובית אלא לבלבול, לרוגז, לאדישות או אפילו להערכה שלילית. במקרה כזה נתאר את הפורגראונדינג ככושל. אפשרות נוספת היא שהתהליך לא יכשל לחלוטין, אך גם לא יצליח לגמרי. במקרה כזה יוצר פורגראונדינג חלקי. פורגראונדינג חלקי כולל הערכה אסתטית גולמית, מוגבלת, לא ומפותחת מבחינה פרשנית.



מודל הפורגראונדינג הכושל. לפעמים תהליך הפורגראונדינג לא משלים את מהלכו ונוצר פורגראונדינג כושל או חלקי: הקושי בעיבוד לא מותמרים לחוויה אסתטית ונוצר בלבול ורעש

סמנטי. המסלול העליון מתאר את התהליך המוצלח, והענפים התחתונים מתארים סוגי כשלים בתהליך.

אפשר לנסות לתאר את ההבדל בין השלבים השונים בעזרת דימוי של פרי, אם נחשוב על הקושי הראשוני בעיבוד כגרעין שסביבי צומח הפרי של חווית הקורא. בפורגראווינג השלם עיקר הפרי הוא החוייה האסתטית החיובית, ובתוכו נותר גרעין קטן של רעש סמנטי וקושי. במקרה של פורגראווינג חלקי עיקר בשר הפרי הוא הרעש הסמנטי והקושי, וסביבו מתוחה קליפה דקה של חויה אסתטית חיובית. במקרה של פורגראווינג כושל, לעומת זאת, אפילו הקליפה הדקה הזו אינה קיימת. הקורא נותר רק עם קושי והפרעה שגדלו למימדים של פרי שלם. ובעיבוד הרדוד ישנו רק את גרעין הקושי הראשוני, וכיוון שלא התעמקו בו הוא לא גדל למימדים שמפריעים מאוד לקורא, מאידך הוא גם לא הצמיח סביבו הערכה אסתטית כלשהיא.

כדי לבחון את מודל הפורגראווינג הכושל בוצע ניסוי קריאה הכולל מעקב אחרי תנועות עיניים. ארבעים ושניים נבדקים קראו את הסיפור הקצר "חדר הפסלים" מאת הסופר הארגנטינאי חורחה לואיס בורחס (1935), ומילאו שאלונים הבודקים רעש סמנטי והערכה אסתטית, כמו כן עברו מבדק של היכרות עם שמות סופרים ששימש כמדד לניסיון בקריאת ספרות. מיד לאחר מילוי השאלונים הם רואיינו בשיטה של חשיבה רטרוספקטיבית בקול רם, Retrospective Think Aloud - RTA. הוצגו לקוראים "מפות חום" המתארות את דפוסי תנועות העיניים שלהם בעת הקריאה והם התבקשו להסביר מדוע התעכבו במקומות בטקסט עליהם עיניהם השתהו או חזרו אחורנית במהלך הקריאה. בשיטה הזו, המשלבת עדויות "רכות" ו"קשות", דיווח מילולי יחד עם מידע פיזיולוגי מדויק, מתקבל מידע עשיר אודות החויה המודעת של הקוראים.

הממצאים תומכים במודל הפורגראווינג הכושל מכמה בחינות. ראשית, ביכולת של המודל לבצע הבחנות מובהקות מבחינה סטטיסטית. שנית, בכך שהתחזיות שלו התגלו כתקפות יותר מאלו של שתי התיאוריות המתחרות שנבדקו: מודל הפורגראווינג הסטנדרטי ועמדת האסתטיקן הרדיקאלי.

מתוך ניתוח של הראיונות נמצא כי רק 36 אחוז מהמקרים הקוראים לא התחילו את תהליך הפורגראווינג אלא נשארו בעיבוד רדוד, ורק 21 הם אחוזים סיימו אותו בהצלחה. האחוזים האלה השתנו באופן מובהק בהתאם למידת הניסיון של הקורא, ההערכה האסתטית שלו,

אסטרטגיית הקריאה, ולמקטע הטקסט. קוראים שדיווחו על הערכה אסתטית גבוה נבדלו מקוראים עם הערכה אסתטית נמוכה בכך שהם הגיעו בשכיחות גבוהה יותר לפורגראווינג מלא. מכאן ניתן להסיק כי הפורגראווינג המלא תורם להערכה אסתטית חיובית, או שהערכה אסתטית חיובית כללית תורמת ליכולת לסיים תהליך פורגראווינג בהצלחה. בנוסף, נראה שלפורגראווינג החלקי אין תפקיד מרכזי ביצירה של הערכה אסתטית חיובית. אומנם גם הפורגראווינג החלקי היה שכיח יותר בקרב בעלי ההערכה האסתטית החיובית, אולם במידה קטנה ולא מובהקת. לאור זאת נראה כי הפורגראווינג המלא הוא הרכיב המרכזי שתורם להערכה אסתטית חיובית. קוראים שדיווחו על הערכה אסתטית נמוכה נבדלו מקוראים עם הערכה אסתטית גבוהה בכך שהם הגיעו בשכיחות גבוהה יותר לפורגראווינג כושל; או שהפורגראווינג הכושל הפריע לגיבוש הערכה גבוהה, או שההערכה הנמוכה הקשתה על סיום מוצלח של תהליכי פורגראווינג והביאה לכישלונם. לעומת זאת העיבוד הרדוד לא היה שונה באופן מובהק בין הקבוצות. מכך ניתן להסיק שהפורגראווינג הכושל מקושר הרבה יותר להערכה אסתטית שלילית מאשר העיבוד רדוד. הממצאים הללו מתאימים למודל המתואר למעלה.

ההבדלים בין בעלי הניסיון בקריאת ספרות לחסרי הניסיון נמצאו בשני הקצוות של תהליך הפורגראווינג. בעלי הניסיון הגיעו לעיתים קרובות יותר לפורגראווינג מלא, וחסרי הניסיון נמנעו מלהיכנס לתהליך הפורגראווינג לעיתים קרובות יותר, ונקטו באסטרטגיה של עיבוד רדוד לעיתים קרובות יותר. אפשר לפרש זאת כך: חסרי הניסיון חששו (במודע או שלא במודע) להיכנס ל"הרפתקת" הפורגראווינג, שדורשת מאמץ ואין לדעת אם היא תוביל להערכה אסתטית גבוהה או נמוכה. במובן הזה נראה שהקוראים חסרי הניסיון נקטו באסטרטגיה שמרנית אך בטוחה. לעומתם בעלי הניסיון, שבחרו לעיתים תכופות יותר להסתכן ולהתחיל תהליך פורגראווינג, הצליחו להגיע בחלק גדול מהמקרים לסופו המוצלח. כך שנראה שהניסיון אפשר להם גם את ה"אומץ" הדרוש כדי להתחיל את תהליך הפורגראווינג, וגם את המיומנות הפרשנית הדרושה כדי להגיע לסופו המוצלח.

בדיקה של התפלגות פרופילי פורגראווינג לפי שלושה אמצעים סגנוניים שונים גילתה את הדפוסים הבאים:

מקטעי טקסט שכללו תיאור פיגורטיבי היו הגבוהים ביותר בפורגראווינג מלא ובעיבוד רדוד. דפוס הפורגראווינג יצר צורה של U המעידה כי שלבי הביניים בהם נמוכים בשכיחותם. לעומת

זאת, נמצא כי מקטעי טקסט שכללו **הערות מחבר** היו גבוהים יותר בפורגראווינג כושל משאר המקטעים. עוד נמצא כי בהערות מחבר מידת העיבוד הרדוד היתה הנמוכה ביותר משאר המקטעים. מדפוס התוצאות הזה נראה כי לקוראים היה קל לזהות שיש להערות המחבר חשיבות ספרותית, ולכן הם ניסו להתעמק ועברו לשלב הפורגראווינג השני, אך סיום תהליך הפורגראווינג היה מאתגר יחסית והקוראים התקשו להגיע לסופו. בנוסף, נמצא כי מקטעי טקסט בהם היתה קיימת **סטייה לשונית** היו גבוהים בעיבוד רדוד יותר משאר המקטעים. נראה כי האמצעי הסגנוני הזה הקשה על רוב הקוראים להיכנס לתהליך פורגראווינג, ורק במקרים מעטים הצליחו הקוראים להגיע לפורגראווינג מלא. זה היה האמצעי הסגנוני הכי פחות אפקטיבי מבחינת השלמת הפורגראווינג, והשפעת הניסיון בקריאה בו היתה מצומצמת.

מתוך מודל הפורגראווינג הכושל אפשר לחשוב על חלוקה עקרונית לשני סוגים של אפקטיביות. א. האפקטיביות בהכנסת הקורא לתהליך פורגראווינג. ב. האפקטיביות בהבאת הקורא לסיום מוצלח של הפורגראווינג. ניתוח פרופילי הפורגראווינג לאמצעים הסגנוניים השונים מוביל להשערה כי יתכן שלמישור שבו קיים הקושי הראשוני ישנו תפקיד חשוב באפקטיביות מהסוג הראשון. שכן כאשר הקושי היה במישור הלשוני רוב הקוראים נטו לפתור את הקושי במישור הלשוני עצמו ומיעטו לעסוק בפרשנות ספרותית. כלומר, כאשר הם נתקלו בבעיה לשונית ניסו רוב הקוראים להבין "מה" נאמר, ולא "מדוע" זה נאמר.

מודל הפורגראווינג הכושל מאפשר גם לבחון את שכיחותה של **עמדת האסתטיקן רדיקאלי** בקרב קוראים ממשיים. **עמדת האסתטיקן רדיקאלי** זו עמדתם של קוראים שעבורם החוויה הספרותית נובעת ישירות מהקושי, מחוסר היכולת להבין, מעצם המאבק בטקסט סרבן, ומהתדפקות חוזרת ונשנית כנגד דלתו הסגורה של הבלתי מתפענח. לפי עמדה הזו צפוי לפורגראווינג הכושל והחלקי תפקיד מרכזי בהערכה האסתטית החיובית, או לכל הפחות צפוי שהשכיחות שלהם תלך ותגדל ככול שהניסיון של הקורא גדל. אף אחת מהתחזיות הללו לא התגשמה. גם החיפוש אחר קוראים שנוקטים באסטרטגיות קריאה בהן יש לשני הרכיבים הללו חלק מרכזי לא היה פורה. נמצאו רק ארבעה קוראים שנקטו באסטרטגיית קריאה בה פורגראווינג כושל הוא רכיב מרכזי, ובדיקה מדוקדקת של הראיונות איתם לא תמכה ברעיון שהם חוו חוויה ספרותית אסתטית רדיקאלית, אלא, שהם נתקלים בעיקר ברעשים סמנטיים מסוגים שונים, ושכתוצאה מכך הם מתוסכלים, מבולבלים וחסרי מנוחה. לא התקבל הרושם שהם "מתענגים" על המאבק עם הטקסט, אלא דווקא שהם מתוסכלים ממנו עד מאוד. כך שלפחות במקרה שנבחן בניסוי הזה - קריאה ראשונה

של טקסט קצר של בורחס - מקרים של רעש סמנטי רב לא קושרו עם הערכה אסתטית-ספרותית אלא דווקא פגמו בה. אם זאת, ישנו במודל רכיב הכולל ערבוב של רעש סמנטי ושל הערכה אסתטית חיובית והוא הפורגראונדינג החלקי. נדמה שישנה מידה מסויימת של קרבה בין הפורגרודינג החלקי, לבין חוויה ספרותית חיובית שעיקרה קושי. אפשר לומר שהם נמצאים על אותו הספקטרום, שהפורגראודינג החלקי הוא מקרה קל של קריאה ספרותית סזיפית אך מענגת. אם זאת, מה שנמצא בנוגע לפורגראונדינג החלקי לא תמך בו כשחקן מרכזי בשדה החוויה הספרותית. תפקידו ביצירת הערכה אסתטית-ספרותית היה זניח, הוא לא אפיין אף אמצעי סגנוני מאלו שבדקנו, והוא לא היווה אסטרטגיה מועדפת על הקוראים בניסוי. כך שהממצאים לא תומכים במאבק בטקסט סרבן כחלק מהותי מהחוויה האסתטית הספרותית.

הפרק האחרון של העבודה מוקדש למתודולוגיה של חשיבה רטרוספקטיבית בקול רם בעזרת על תנועות עיניים. שיטה זו פותרת מספר בעיות מרכזיות הן באיסוף מידע מילולי והן בניתוח תנועות עיניים. השיטה מצמצמות את בעיות הריאקטיביות והורטיקליות של המידע המילולי. כלומר, היא לא מפריעה לתהליך הקריאה והחשיבה בזמן אמת, והיא יחסית אמינה מבחינת עקבת הזיכרון, כיוון שתנועות העיניים מזכירות לנבדק את תהליך הקריאה שלו. מסקירת הספרות נמצא כי הסיכוי שיתעוררו בה פבריקציות הוא נמוך, אך הסיכוי להשמטות גבוה. כלומר, לא כל המידע שמופיע בתנועות העיניים מקבל הסבר, אך מה שהנבדק זוכר יחסית אמין. ההשמטות של המידע עוזרות לצמצם את כמות הנתונים, ולפתור את בעיית ה big data שנובעת מעודף נתונים במחקרי תנועות עיניים. הצמצום הזה מתרחש בשני מובנים. ראשית, במקום להתייחס לכל המילים בטקסט, ישנה התייחסות של החוקר רק למקומות בטקסט בהם נמצאה התעכבות בולטת המשותפת לקוראים רבים. שנית, ישנו צמצום נוסף רק למקומות בטקסט אותם הנבדקים זוכרים ויש להם מה לומר אודות ההתעכבות בהם. כך שהשיטה מתמקדת רק בתופעות הגדולות המתרחשות בתהליך הקריאה, באלו המשותפות לקוראים רבים ושמשאירות חותם בזיכרון הקוראים.

השיטה הזו מגשרות בין סוגי תגובות שונות של אותו נבדק, התגובות מילוליות והתגובות פיזיולוגיות. יש בה עושר מילולי רב יחד עם יכולת ללוקליות בטקסט ובזמן. לפי מחקרים קודמים מתחום הממשק המשתמש, וגם לפי לניתוח צירופי מילים שכיחות בניסוי הנוכחי נמצא כי היא מספקת עדויות רבות בעלות רכיב קוגניטיבי. כמו כן נמצא שישנה קורלציה בין ניסיון הנבדק בקריאת ספרות לבין אורך הראיון, ומשמעות הדבר היא שיש לשיטה הזו יתרון יחסי במחקר

שעוסק בקוראים בעלי ניסיון בקריאת ספרות, כיוון שהם מצליחים טוב יותר למלא את תהליך הקריאה שלהם בדיעבד. השיטה לא מוגבלת רק לקוראים בעלי חוויה חיובית של הטקסט, כיוון שגם קוראים בעלי הערכה אסתטית שלילית או שחוו רעשים סמנטיים רבים ספקו אותה כמות של מידע. כך שהשיטה מותאמת למנעד רחב של חוויות קריאה ספרותיות, ובפרט כדי ללמוד גם על הקשיים בהבנה ועל בעיות בתקשורת שמתעוררות אצל הקורא במהלך קריאה ספרותית.

עם זאת, ישנן גם כמה מגבלות לשיטה. היא מותאמת לטקסטים יחסית קצרים: שירים, פרגמנטים, סיפורים קצרים, או פרקים מרומנים. זאת, כיוון שבמידה ומדובר בטקסט ארוך עלולים הנבדקים לשכוח את פרטי תהליך הקריאה שלהם בטרם הראיון. השיטה לא מאפשרת לבדוק תופעות בלתי מודעות לנבדק. השיטה מספקת פחות מידע מנבדקים דלים בקריאת ספרות. כאמור, ישנן סיבות תיאורטיות מדוע יש לצפות בה למינימום בעיות של ורטיקליות וריאקטיביות, וישנם אף מחקרים שתומכים בטענות האלה בתחום ממשק המשתמש, אך בעתיד, במידה ויהיו מחקרים נוספים שמשתמשים בשיטה הזו במחקר הספרות, יהיה כדאי לגבות את הטענות הללו בעדויות אמפיריות ספציפיות למחקר ספרות.

בסוף העבודה ישנו נספח על רעש סמנטי. זהו פרק תיאורטי בו אני מציג בהרחבה את המונח רעש סמנטי וממקם אותו בהקשרו במחקר האמפירי של הספרות. פרק זה יכול לעמוד גם בפני עצמו, והוא מצורף כנספח כיוון שהוא פורסם כבר בעבר בכתב העת ורסוס (2016). למונח רעש סמנטי יש תפקיד מרכזי בתיאורית הפורגראודינג הכושל, והוא היווה זרז משמעותי לפיתוחה. הפרק בוחן את שאלת הקשר בין קושי העיבוד הקוגניטיבי בקריאה של טקסט ספרותי לבין החוויה האסתטית, ומציג שלוש תיאוריות מתחרות: תיאוריית הפורגראודינג, תיאוריית המיקום האופטימלי, ותיאוריית העיבוד הרדוד, שכל אחת מהן מציעה הסבר שונה במהותו, וכל אחת מהן זכתה לתמיכה מחקרית רחבה. המונח רעש סמנטי משמש כגשר שיכול לעזור לגשר בין הממצאים הסותרים.

לסיכום, שלושת החידושים המרכזיים בעבודה הם אלו:

- א. פיתוח מודל הפורגראודינג הכושל, וביסוסו על ידי ניתוח ראיונות עם קוראים.
- ב. עצם השימוש בטכניקת חשיבה רטרוספקטיבית בקול רם מודרכת על ידי תנועות עיניים וביסוסה ככלי מתאים למחקר של קריאת ספרות.

ג. שימוש במונח רעש סמנטי לתיאור כשלים בקריאה ופיתוח שיטות למדידתו.

המחקר הנוכחי גילה שפרופיל הפורגראונדינג מושפע מאוד מפרמטרים שמאפיינים את הקורא, ואת הטקסט, כמו הניסיון של הקורא, ההערכה האסתטית, האסטרטגיה והאמצעי הסגנוני. הרגישות הזו של פרופיל הפורגראונדינג לפרמטרים של הקורא והטקסט מעידה על כך שתהליך הפורגראונדינג עצמו הוא "עדיף" יותר ממה שמקובל לחשוב - גורמים רבים משפיעים על האפקטיביות שלו. הרגישות הזו של תהליך הפורגראונדינג, יכולה להסביר מדוע ניסויים בתחום התקשו להגיע לתוצאות עקביות ורחבות.

References

- Borges, J. L. (1935). *Historia universal de la infamia*. Buenos Aires: Editorial Tor.
- Emmott, C., Sanford, A. J., & Dawydiak, E. J. (2007). Stylistics meets cognitive science: Studying style in fiction and readers' attention from an interdisciplinary perspective. *Style*, 41(2), 204-225.
- Miall, D. S., & Kuiken, D. (1994). Foregrounding, defamiliarization, and affect: Response to literary stories. *Poetics*, 22(5), 389-407.
- Van peer, W. (1986). *Stylistics and psychology: Investigations of foregrounding*. London: Croom Helm
- Van Peer, W. & Chesnokova, A. (2017). The Invisible Net, IGEL Paris Conference: What is Literariness? October 10-13 2017.
- Van Peer, W., Zyngier, S., & Hakemulder, J. (2007). Foregrounding: Past, present, future. In *Stylistics* (pp. 1-22). Leiden: Brill Rodopi.